

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" din Iași
1.2 Facultatea	Facultatea de Teologie Ortodoxă
1.3 Departamentul	DEPARTAMENTUL DE TEOLOGIE ORTODOXA
1.4 Domeniul de studii	TEOLOGIE
1.5 Ciclu de studii	Licență – an univ. 2023-2024
1.6 Programul de studii/Calificarea	Teologie Ortodoxă Pastorală

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	<i>Teologie Liturgică</i> <i>Liturgical Theology</i>						
2.2 Titularul activităților de curs	Prof. univ. Dr. Pr. Viorel Sava						
2.3 Titularul activităților de seminar	Asist.univ. Dr. Pr. Gabriel-Alin Piștea						
2.4 Anul de studiu	III	2.5 Semestrul	1	2.6 Tipul de evaluare	C	2.7 Regimul disciplinei*	OB / DS

* OB – Obligatoriu / OP – Opțional / F – Facultativ

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					8.5
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					5
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					5
Tutoriat					
Examinări					2
Alte activități.....					
3.7 Total ore studiu individual	20.5				
3.8 Total ore pe semestru	62.5				
3.9 Numărul de credite	2.5				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	- Parcurgerea, în prealabil, a disciplinelor istorice și biblice
4.2 de competențe	- Cunoașterea, înțelegerea și utilizarea limbajului teologic, specific disciplinelor practice

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Prezența, în proporție de 75% la orele de curs
5.2. de desfășurare a seminarului/laboratorului	

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<p>Cunoașterea terminologiei și utilizarea limbajului teologic, a conceptelor și metodelor de bază specifice domeniului „Teologie”, cât și a disciplinei “Teologie Liturgică”.</p> <p>Accesarea și valorificarea noțiunilor și conceptelor teologice fundamentale în explicarea și interpretarea noțiunilor generale asociate domeniului și disciplinei.</p> <p>Utilizarea adecvată a cunoștințelor generale, a metodelor și principiilor fundamentale în evaluarea unor situații contextuale, binde definite.</p> <p>Dobândirea capacității de a analiza, explica și interpreta cantitativ și calitativ datele istorice specifice disciplinei.</p> <p>Capacitatea de analiză, sinteză, reflexie și interpretare comparativă a informațiilor acumulate.</p> <p>Dobândirea și exersarea spiritului științific și creativ, prin integrarea și sintetizarea cunoștințelor dobândite în vederea elaborării unor proiecte profesionale, cu relevanță practică și formativă.</p>
Competențe	<p>Capacitate de relaționare socială și comunicare interpersonală și publică eficientă.</p> <p>Asumarea unor roluri și responsabilități specifice competențelor obținute.</p> <p>Dobândirea autonomiei de gândire și reflecție, a autorității și responsabilității în domeniul de studiu și profesional.</p> <p>Relaționarea eficientă interpersonală și profesională.</p> <p>Competențe de management al carierei, prin evaluarea nivelului de pregătire intelectuală și profesională, în vederea identificării resurselor și tehnicilor necesare optimizării rutei profesionale.</p> <p>Capacitatea de aplicare a cunoștințelor dobândite în context contemporan și în dialog cu alte discipline din domeniul teologic, precum și din domeniul științelor socio-umane.</p>

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Transmiterea cunoștințelor de bază privitoare la cultul divin ortodox și însușirea acestor cunoștințe de către studenți încât să ajungă buni liturghisitori și buni cunoscători ai rânduielii și ai sensurilor teologice-simbolice ale cultului.
7.2 Obiectivele specifice	Cunoașterea istoricului disciplinei, a conceptelor, curentelor și noțiunilor specifice teologiei liturgice, dintr-o perspectivă istorică, cronologică și practică.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
1. Introducere în studiul Teologiei Liturgice	expunere, conversație (curs interactiv)	4 ore
2. Cultul bisericesc, ca obiect de studiu al Teologiei Liturgice		12 ore
3. Timpurile liturgice (anul bisericesc și alcătuirea lui).		12 ore

Bibliografie

- Braniște, Pr.Prof.Dr. Ene, *Liturgica generală*, ediția a II-a, București, 1993.
- Cabasila Nicolae, *Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii și Despre viața în Hristos*, trad. de Pr.Prof. Ene Braniște și Pr. Teodor Bodogae, București, 1989.
- *Liturghierul*, București, 2000.
- *Molitfelnic*, București, 1998.
- Necula, Pr.Prof.Dr. Nicolae, *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică*, vol. I, II, III, Galați, 1996, 2001, București 2005.
- Sava, Pr.Conf.Dr. Viorel, *Taina Mărturisirii în riturile liturgice actuale*, Editura Trinitas, Iași, 1999.
- Idem, *În Biserica Slavei Tale (I) și (II)*, Iași, 2003, 2004.
- Vintilescu, Pr. Petre, *Liturghierul explicat*, ediția a II-a, București, 1998.
- Idem, *Spovedania și duhovnicia*, ediția a II-a, Alba Iulia, 1995.

8. 2 Seminar/laborator	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
1. Liturgica privită ca disciplină de învățământ..	Susținere de referate și analiza lor	1 oră
2. Izvoarele Liturgicii.		1 oră
3. Literatura liturgică de la începutul creștinismului până în prezent.		1 oră
4. Cultul religios. Definiția și diferitele lui aspecte.		1 oră
5. Factorii sau termenii cultului.		1 oră
6. Scopurile sau funcțiile cultului divin public ortodox.		1 oră
7. Instituirea și dezvoltarea cultului creștin.		1 oră
8. Trăsăturile generale ale cultului ortodox și caracterele sale specifice în comparație cu cultul celorlalte confesiuni creștine.		1 oră
9. Clerul creștin și funcțiile sale liturgice în Biserica primară.		1 oră
10. Rolul și funcțiile liturgice ale celor trei trepte ale clerului în Biserica veche și în cultul ortodox de azi.		1 oră
11. Persoanele ajutoare ale clerului slujitor și funcțiile lor liturgice în trecut și astăzi.		1 oră
12. Scurte noțiuni despre calendar.		1 oră
13. Anul bisericesc (liturgic) și subdiviziunile lui.		2 ore
Bibliografie <ul style="list-style-type: none"> - Braniște, Pr. Prof. Dr. Ene, Liturgica generală, București, Basilica, 2015. - Cabasila Nicolae, Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii și Despre viața în Hristos, trad. de Pr. Prof. Ene Braniște și Pr. Teodor Bodogae, București, 1989. - Liturghierul, București, 2000. - Molitfelnic, București, 1998. - Necula, Pr. Prof. Dr. Nicolae, Tradiție și înnoire în slujirea liturgică, vol. I, II, III, IV, Galați, 1996, 2001, București 2005, 2010. - Sava, Pr. Conf. Dr. Viorel, Taina Mărturisirii în riturile liturgice actuale, Editura Trinitas, Iași, 1999. - Idem, În Biserica Slavei Tale (I) și (II), Iași, 2003, 2004. - Vintilescu, Pr. Petre, Liturghierul explicat, ediția a II-a, București, 1998. - Idem, Spovedania și duhovnicia, ediția a II-a, Alba Iulia, 1995. - Ioannis Foundoulis, Dialoguri Liturgice, vol. I, II, III, IV, V, Editura Bizantină, București. - Pr. Prof. dr. Ene Braniște, Studii de Teologie Liturgică, vol. 1, 2, 3, Editura Andreiană, Sibiu. - Damaschin Dorneanu, Dimensiunea mistagogică a Săptămânii Sfințelor Pătimiri. Elemente de antropologie duhovnicească, Editura Crimca, Suceava, 2022. - Makarios Simonopetrul, Triodul explicat. Mistagogia timpului liturgic, Editura Deisis, Sibiu, 2008. - Alexander Schmemmann, Postul cel Mare, Univers enciclopedic, București, 1995. - Diac. Dr. Gabriel Piștea, Sărbătoarea Botezului Domnului – perspectivă istorică. Elemente de teologie și spiritualitate liturgică, Editura Doxologia, Iași, 2020. - Streza Dan Alexandru, Sărbătoarea Nașterii Domnului, Originea Apostolică, evoluția și importanța ei în cadrul anului liturgic, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2011. - Pr. Lect. Dr. Lucian Farcașiu, Teologia imnografiei Praznicelor Împărătești din ciclul pascal. Studiu liturgic-istoric, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2010. - Pr. Lect. Dr. Lucian Farcașiu, Teologia imnografiei Praznicelor Împărătești ale Mântuitorului Iisus Hristos, cu dată fixă. Studiu liturgic-istoric, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2012.		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Feed-back pozitiv, din partea absolvenților și a angajatorilor, privind calitățile, competențele și abilitățile dobândite.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	prezentare unor lucrări de seminar elaborate după normele academice în vigoare	scris și oral	35% scris, 35% oral
	participare la curs (75%)		
10.5 Seminar/laborator	prezentare unor lucrări de seminar elaborate după normele academice în vigoare	Prezentarea lucrării de seminar	20%
	Activitate la Seminar	Participare activă	10%
10.6 Standard minim de performanță			
Însușirea minimă (concepțe generale, fundamentale) a materiei în vederea obținerii notei 5 (cinci) și a numărului de credite eferente.			

Data completării

30.09.2023

Titular de curs,

Prof. Dr. Pr. Viorel Sava

Titular de seminar,

Asist.univ. Dr. Pr. Gabriel-Alin Piștea

Data avizării în departament,

05.10.2023

Director de departament,

Lect.univ.dr.pr. Paul-Cezar HÂRLĂOANU